

Kort notat om kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Rossvika i Leka kommune, Nord-Trøndelag fylke.

Bioreg AS Rapport 2016: 14

BIOREG AS

Rapport 2016:14

Utførende institusjon: Bioreg AS http://www.bioreg.as/	Kontaktpersoner: Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS og Ole Kristian Johansen, (drivernes sønn)	ISBN-nr. 978-82-8215-321-8
Prosjektansvarlig: Finn Oldervik 6693 Mjosundet Tlf. 71 64 47 68 el. 414 38 852 E-post: finn@bioreg.as Tlf. 915 27 072 E-post: solfrid@bioreg.as	Oppdragsgiver: Grunneiere Erna og Ole Johansen	Dato: 01.12.2016
Referanse: Langmo, S. H. L. & Oldervik, F. G. 2016. Kort notat om kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet i Rossvika i Leka kommune, Nord-Trøndelag fylke. Bioreg AS rapport 2016 : 14. ISBN; 978-82-8215-321-8.		
Referat: Rapporten, eller rettere notatet gir en kort oppsummering av registreringer av naturtyper knyttet til kulturlandskapet på gården Rossvika i Leka kommune. Registreringene ble utført i 2015 og 2016, med formål å reinvентere og nyregistrere naturtyper knyttet til kulturlandskapet. Eventuelle prioriterte naturtyper vil senere få utarbeidet skjøtselsplan, men også i dette notatet vil det bli gitt noe informasjon om skjøtsel. Det ble til sammen registrert fem prioriterte naturtyperlokalteter knyttet til kulturlandskapet på gården. Dette omfatter ei slåttemark, to lokaliteter med kystlynghei og to lokaliteter med naturbeitemark. Alle har fått verdien Viktig – B.		
6 emneord: Kulturlandskap Naturtype Skjøtsel Slåttemark Naturbeitemark Kystlynghei		

Figur 1. Bildet viser gården Rossvika sett fra nord. I forgrunnen ser en nakne berg med partier med kystlyngheier innimellom. Her kan det være aktuelt å ta opp igjen skjøtsel ved brenning. Foto; Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS © 17.06.2016.

Innhold

Innhold	3
Forord	4
Innledning	5
Metode	6
Resultater	7
Diskusjon og konklusjon	9
Kilder	10

Forord

Etter forespørsel fra Ole Kristian Johansen, sønn av Erna og Ole Johansen på gården Rossvika i Leka kommune, ble det utført kartlegging av naturtyper knyttet til kulturlandskapet på gården høsten 2015 og sommeren 2016.

Fra tidligere er det registrert en lokalitet med hagemark i området, samt en gårdsdam og en mindre bekkekløft. Disse lokalitetene ble registrert i forbindelse med naturtypekartlegging i kommunen, og beskrivelsene var til dels mangelfulle. De ble derfor revidert i forbindelse med kartleggingene.

I 2015/2016 ble alt innmarksareal, samt en del av utmarka på gården befart med tanke på registrering av nye lokaliteter knyttet til kulturlandskapet. Dette resulterte i en kraftig revisjon av den eksisterende hagemarkslokaliteten, samt registrering av to nye lokaliteter med naturbeitemark, en med slåttemark og to med kystlynghei. Alle med verdien Viktig – B. Verdien på lokalitetene med kystlynghei og slåttemark tilsier at disse er berettiget skjøtselsplan.

Vi vil med dette takke familien Johansen som har bidratt til å øke kunnskapen om lokalitetene, og som har stilt opp på befaringer i løpet av sommeren, samt for den varme mottakelsen vi har fått ved våre besøk! Samtidig vil vi takke fylkesmannen i Nord-Trøndelag v/ Gry Tveten Aune for deltagelse på befaring, samt nyttige innspill til kartlegging og utarbeidelse av skjøtselsplaner.

Mjosundet i Aure 01.12.2016

Rissa 01.12.2016

Bioreg AS

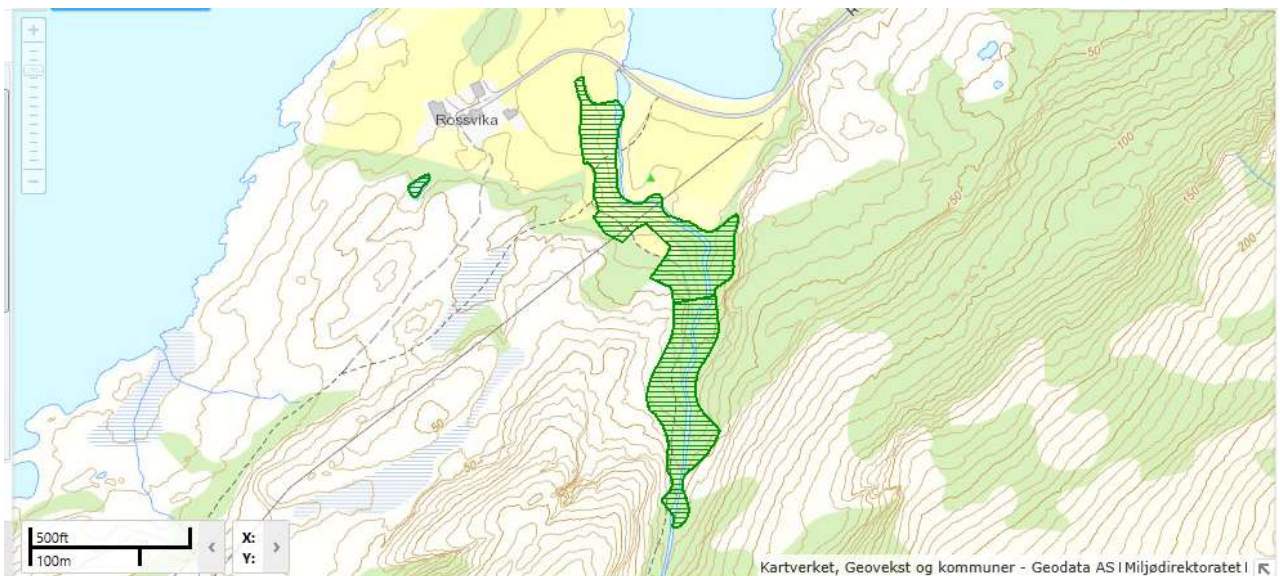
Finn Gunnar Oldervik

Solfrid Helene Lien Langmo

Innledning

Bioreg AS ved Solfrid Helene Lien Langmo ble forespurt per epost av Ole Kristian Johansen, sønn av Erna og Ole Johansen på gården Rossvika i Leka kommune, om det kunne være interesse for å kartlegge naturtyper knyttet til kulturlandskapet på gården. Bakgrunnen får dette var innspill om at gården trolig hadde en verdifull lokalitet med kystlynghei sør for husene, samt et ønske om utvidet kunnskap om verdifulle naturtyper knyttet til gården, som tidligere også har vært et gammelt handelssted sør for Sør-Gautvika i Leke kommune.

I forkant av undersøkelsene fikk Bioreg oversendt et kart som viste flere potensielle lokaliteter i området. Undersøkelsene ble utført i november 2015 og juni 2016. De avdekket til sammen to nye lokaliteter med naturbeitemark, en med slåttemark og to med kystlynghei. Alle med verdien Viktig – B. I tillegg ble det utført revisjon av tidligere registrerte lokaliteter på eiendommen; en hagemark, en gårdsdam og en mindre bekkekløft.

Figur 2. Dette kartet hentet fra Naturbase, viser de eksisterende naturtypelokalitetene registrert i basen som ligger på Rossvikas grunn.

NB! Kart over nye avgrensninger er vist i vedlegg 1!

Metode

Bioreg AS v/Solfrid Helene Lien Langmo gjennomførte 11.11 2015 og 17.06.2016 undersøkelser av lokaliteter knyttet til kulturlandskapet i Rossvika. Dette inkluderte en naturfaglig undersøkelse av det meste av innmarka i tillegg til noe av kystlyngheiene rundt gården. Fotografering og samtaler med grunneierne, som også deltok på befaringene, hørte også med. Hovedfokuset ble rettet mot de områdene som fra tidligere var avmerket på kart som (potensielle lokaliteter) interessante, samt områder som tidligere var registrert som naturtypelokaliteter.

Grunneierne har kommet med mange verdifulle opplysninger omkring gårdens skjøtsel og historikk, noe som har stor verdi når en skal utarbeideskjøtelsesplaner for de utvalgte naturtypene som ble registrert.

Arter som ikke kunne identifiseres på stedet ble fotodokumentert, beskrevet og samlet inn for så å bli presset/lagt til tørk. Forekomstene ble markert på en GPS, og data fra undersøkelsen vil etter hvert bli lagt inn i Artsobservasjoner slik at de fremkommer i Artskart.

Figur 3. Deler av naturbeitemarka på Nordsandhalsen er i ferd med å gro igjen av einer. Foto; Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS © 11.11.2015.

Resultater

Innenfor kulturlandskapet rundt Rossvika ble det registrert fem nye lokaliteter. Dette er to lokaliteter med kystlynghei, en nord og en sør for gården. I tillegg ble det registrert to lokaliteter med naturbeitemark sør for gården og en lokalitet med slåttemark nede ved sjøen nord for husene. Alle disse fikk verdien Viktig – B. Etter som både slåttemark og kystlynghei er utvalgte naturtyper, vil disse senere få utarbeidet skjøtelsesplaner.

Lokalitetene med naturbeitemark og hagemark har godt beitetrykk og godt innslag av arter knyttet til ugjøddelede slåtte- og beitemarker. Begge lokalitetene har innslag av skjellsand i kanten(e) ned mot sjøen, noe som øker sannsynligheten for forekomster av sjeldne og rødlistede arter av blant annet jordtunger. De er stedvis i sterk gjengroing med lave einerkratt. Disse bør fjernes for å opprettholde verdien av lokalitetene. Beitetrykket bør opprettholdes på dagens nivå. I hagemarka kan noe av det unge lauvoppslaget med fordel tynnes ut. Gamle trær bør få stå. For å unngå oppgjødsling av disse lokalitetene er det viktig at tilleggsforing av dyra skjer utenfor lokaliteten, samt at dyra gjerdes inne i perioden etter foring slik en unngår oppgjødsling av lokalitetene over tid fra dyrenes avføring. Dette vil også til en viss grad hindre spredning av uønskede arter som kan komme via avføringen.

Slåttemarka er i følge grunneier lite gjødslet, samt at den slås seint hver sommer på grunn av alle de fine blomstene som vokser der. Ved besøket i 2016 ble det blant annet registrert mye blåklokke. Lokaliteten bør fremdeles skjøttes ved årlig sein slått. Det må ikke gjødsles, pløyes eller sprøytes. En kan vurdere om noen av de store trærne innenfor lokaliteten bør fjernes for å hindre at de skygger ut vegetasjonen etter hvert som de blir større. Ut over dette ser en ingen grunn til å endre stort på skjøtelsesregimet her. Lokaliteten bør gjerdes inne slik at den kun beites i en kort periode om våren samt utover høsten.

Begge lokalitetene med kystlynghei er i begynnende gjengroing med bjørkekratt der jordsmonnet er dypt nok. Lyngen i disse partiene er gammel og grov, og mye av den døde vinteren 2013 etter langvarig tørke i kombinasjon med barfrost. For å restaurere kystlyngheiene er første trinn å fjerne lauvoppslag, samt hogge et plantefelt med vrifuru i den sørlige lokaliteten. Denne ser ut til å spre seg. I tillegg bør lokalitetene gjerdes inne for å ha kontroll over beitedyra. Dette er en fordel både med tanke på naboene rundt, men også for å ha kontroll med beitetrykket på lokalitetene. Også å ha kontroll med hvor dyrene beiter like etter føring er en stor fordel, se under avsnittet om naturbeitemark og hagemark. Samtidig kan en ved inngjerding regulere når dyrene beiter på de ulike lokalitetene. Til nå har beitedyra gått fritt, noe som har gitt et noe ujevnt beitetrykk i området.

Videre skjøtsel av lyngheiene forutsetter brenning av lyngen i kombinasjon med beite. En lang beitesesong er en fordel, og en kan med fordel vurdere overgang til utegangarsau. Brenning av lyng krever opplæring, noe som i Rossvika er svært viktig, da det er bebyggelse flere steder rundt lokalitetene. Dette stiller store krav til dem som skal brenne, til lokalkunnskap om vind og vær, om hvordan lyngen oppfører seg når den brenner etc. Opplæring sammen med noen som kan å brenne lyng, er derfor en forutsetning.

I første omgang vil en anbefale sviing av små prøveflater med mindre partier med lyng isolert fra andre med eks nakent berg. En må være obs på at ved brenning av små flater, vil disse i de påfølgende årene bli utsatt for stort beitepress, noe som kan føre til erosjon og desimering av lyngen om beitetrykket ikke reguleres. Dette kan det bli nødvendig å gjøre med elektriske gjerder innenfor lyngheiområdene.

Ved sviing av små flater kan en likevel enklere se hvordan sviingen slår ut på lyngen (særlig der mye av den gamle lyngen er død). Sviing bør i første rekke skje i områder med gammel, levende lyng, eller i områder med mye død lyng der en samtidig ser at det står igjen noe av den gamle lyngen. I områder der all den gamle lyngen er død, må sviingen skje med forsiktighet, rett og slett fordi en ved å svi her, risikerer å radere ut lyngen fullstendig. Brenning bør skje på frossen mark, særlig med tanke på å spare røttene.

Noe av formålet med sviingen er å lage en mosaikkstruktur av lyng i ulike aldersfaser, og en bør derfor legge opp til å spre brannflatene utover. Det bør stå igjen en del kantsoner med eldre lyng. Sviing bør fortrinnsvis skje i striper og flekkvis, snarere enn i sirkler. Brenninga må skje når bakken er frossen eller våt, men lyngen likevel er så tørr at den lar seg brenne. Slike forhold er ikke alltid til stede, og en vil etter hvert oppdage at det ikke er sikkert en får brent like mye (eller noe som helst) alle år.

De viktigste skjøtselstiltakene som bør gjennomføres først er altså:

- Inngjerding av lokalitetene med kystlynghei slik at beitet kan reguleres.
- Rydding av lauvoppslag og hogst av plantefelt med vrifuru, inkludert ungplanter som har spredd seg utover i lyngheiene.
- Innhenting av kunnskap om lyngbrenning og oppstart med sviing av små prøveflater. Sviing må skje sammen med noen som kan faget.

Figur 4. I kystlyngheia sør for gården er det plantet et felt med vrifuru. Denne arten sprer seg som en ser i området, og en vil derfor anbefale hogst av hele dette plantefeltet. Foto; Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS © 11.11.2015.

Diskusjon og konklusjon

Alle lokalitetene registrert i tilknytning til gården representerer naturtyper som er i sterk tilbakegang på landsbasis grunnet blant annet effektivisering av landbruket og fraflytting fra bygdene. De representerer naturverdier skapt i krysningen mellom det naturlige og det menneskeskapte, og er i dag kalt semi-naturlige typer. Gjenopptagelse av lyngbrenning vil være en stor fordel med tanke på forproduksjon til dyra. Yngre lyng har høyere næringsverdi enn eldre. En vil også få et større oppslag av gras og urter i lyngheiene ved brenning, noe som er svært positivt sammenlignet med dagens tilstand, der mye av området domineres av ulike lyngarter. Videreføring av slåtten på slåttemarka vil ha positiv effekt på artsmangfoldet innenfor lokaliteten, og særlig om dette kombineres med regulering av beitet.

Gården Rossvika har en lang historie som gård og handelssted. Den har et kulturlandskap som bærer preg av kontinuitet og bruk gjennom generasjoner. En helhetlig tankegang er derfor viktig i forvaltningen av området. Hagemark, slåttemark og lyngheier henger naturlig sammen som en del av det samme kulturlandskapet. Gården huser også flere verdifulle naturtyper knyttet til dette kulturlandskapet. Som et supplement til de utførte undersøkelsene, vil en komme med framlegg om at området undersøkes for beitemarksopp. Slike arter vil være med på å heve verdien av landskapet ytterligere om de finnes.

Figur 5. Partier med mye død lyng i den nordlige lokaliteten. Brenning må gjøres med forsiktighet og bør helst gjøres på frossen eller fuktig mark for å unngå å radere ut lyngen. Som en ser er den ikke særlig høyvokst, og den er en del preget av beite. Foto; Solfrid Helene Lien Langmo, Bioreg AS © 11.11.2015.

Kilder

Litteratur

Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge ISBN: 978-82-92838-40-2.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk.

Kilder fra Internett

www.artskart.artsdatabanken.no

www.gislink.no

www.kart.naturbase.no

www.kart.finn.no

Muntlige kilder

Grunneiere Erna og Ole Johansen, Rossvikveien 272, 7993 Gutvik. Tlf 74 39 91 67 /906 59 255

Ole Kristian Johansen, Sinsenveien 7,0572 Oslo. Tlf 997 86 706

VEDLEGG 1

Tegnforklaring

- Oppdaterte lokaliteter Rossvika
- Nye lokaliteter Rossvika